

ARVAMUS

Esimene vasikas ei läinud aia taha!

Oktoobri esimene päev üllatas Türi kandi muusikahuvilisi toreda kontserdiga. Muusikakooli ja kultuurimaja ühises vastrenoveeritud saalis toimus eesti-ukraina folkansambli Svjata Vatra kontsert. Kohale minekuks võis leida mitu põhjust. Esiteks oli see saali avamisjärgne esimene kontsert. Seega oli uudistamisväärt igal juhul. Kellele tundus saal varasemast suurem, kellele väiksem, aga imetleti saali üksmeelselt. Pikemate jalgadega mehed kiitsid, et ometigi üks saal, kus toole (imemugavaid pealegi) pole paigutatud eeldusega, nagu oleks muusikahuvi ilmingud mees-tele rangelt ebasoovitavad.

Ansambel ise oli põnev. Juba tutvustust lugedes sai kulmu kergitada: trombooni, parmupilli, akordioni ja torupilli kõrval lubati välja ka näiteks duduk, tarbuka ja vikat. Kusjuures vikat oli täiesti ehtne vikat, mis aga muusikainstrumenti rolli igati välja kandis. Sama põnevad olid ka kuulnud lood. Kuna ansambli üks liige Ruslan Trochynskiy on pärit Ukrainast, siis on ka esitatav muusika mõjutatud nii eesti kui ka ukraina kultuurist. Oli nii rahvamuusikaseadeid kui ka autorilugusid. Põnev ja jõuline, vahel ka loitsu meenutav. Saali uus valguspark andis sellesse oma panuse. Seda siiski teada ei saanud, kas Ruslani üsna sorava eesti keele kõrvale on ansamblikaaslastel panna sama sorav ukraina keel.

Kontserdipubliku hulgas märkas silm ka kaugema kandi rahvast ning reageeringute ja ühislaulumise põhjal võis aimata, et kuulajate muusikahuvi ületas nn Järva keskmist. Mugavam oli neil, kes piletit eelmüügist ostsid, sest kultuurimaja renoveerimiseni tuleb kontserdikülalastajal siseneda muusikakooli kaudu, mille fuajee täidab korraga ka garderoobi ja piletikassa ülesandeid. Kohtade puudumise hirmus tulemata ei tasu jätta ka edaspidi, sest tean, et lahkel pererahval on lisatoolid käepärast valmis pandud.

Jään ootama tarmuka kultuurirahva uusi huvitavaid valikuid kontsertkavva! Kindlasti leiab midagi põnevat ka kõige pisematele, kes seekordse valiku üle pahandama kippusid.

KAIA IVA

Rahvajooksu parim kool oli TMG

Türi majandusgümnaasiumil õnnestus sel aastal võita parima kooli tiitel Paide-Türi rahvajooksul. Idee teha sellest suurepärasest rahvauritusest samaaegselt meie kooli tervisepäev, tekkis õpetaja Sirje Kaitosal. Esialgu tekitas teade kogu kool välja sportima ajada vastandlikke mõtteid ja küsimusi, kuid võidutiitel näitab seda, et hea tahtmise korral saab teha meeldejäävaks ürituseks ka ühise tervisepäeva. Siinkohal tahaks eriti tänada meie õpilasi, kes mõttest kinni haarasid ja väga positiivselt ideesse suhtusid. Eriline tänu aga neile, kes viitsid vaeva näha ja endale ka kostüümide muretseks, et nendega siis 6,5 km naeruliselt läbida.

Suurem osa kooliperest alustas liikumist Kirnast Türi, kuid ka pikale 13,6 km distantseile oli end kirja pannud kolm õpetajat ja terve hulk gümnaasiumipoisse. Seekord veel oli parim õpetaja, nimelt hea tulemus sai kirja Kaarel Kallas. Ei jäänud aga väga oluliselt maha ka õpilased Ronald Sookael, Markus Viks, Asko Päril ja Margus Konnula. Direktor Aivar Paasi järel finišerisid õpilased Meelis Lillemets, Tõivo Nerep ja Andre Kõiv. Õpetaja Anne Reinberg oli naiste arvestuses 82. ning õpilane Kaarel Jaas lõpetas kohe tema järel.

Kirnast startinud pedagoogide seltskond otsustas kasuliku ühendada meeldivaga ja läbis selle maa naljatledes ning jooksurajal mõõdatuhisejatele häalekalda kaasa elades. Tuleb tunnustada, et nii mõnelegi jooksjale lisas see veel finiši eel tublisti kiirust juurde!

Ainult läbi selliste ühiste tegemiste saame me tekitada MEIE kooli tunnet ning võimaldame õpilastele klassi ja kooli eest väljas olles vastutustunde arengut. Julgustuseks teistele koolidele niipalju, et ärge häbenege meie järgmisel aastal konkurentsi pakkumast!

SIGRID NAELAPEA
TMG huvijuht

Pension tuleb maal tasuta koju ka tulevikus

SIIM KIISLER
regionaalminister

Riigikogu sotsiaalkomisjon kiitis heaks põhimõtte, et seal, kus pangautomaat kaugel, peaks pensionite ja hüvitiste kojukanne ka edaspidi olema tasuta.

Riigil on rasked ajad ja raha on vaja kokku hoida. Ühe säästukohana on välja pakutud võimalust muuta pensionite postiga kojukanne tasuliseks. See ettepanek on rahalugemise seisukohast arusaadav, sest kõne all olevad summad on päris suured. Eestis on ligi 300 000 pensionäri ja umbes kolmandik väljamaaksetest tehakse Eesti Posti kaudu. Samas on raha ümbriku liigutamine kallid ja ei kasuta ära tänapäeva võimalusi. Tundub ju loogiline, et pankadel võiks siin olla senisest hoopis suurem roll. Aga kas

asi on päris nii lihtne?

Ühe vitsaga löömine ei ole võrdne kohtlemine

Kui lähemalt vaadata, siis selgub, et sotsiaalministeeriumi esialgne plaan kojukandetasude kehtestamiseks „võrd-sustas“ kõik pensionärid. Tõsi, pangakontod, kaardimaksud ja sularahaautomaadid on ammu saanud arvlemise standardiks. Linnas. Aga Eestis on küllalt väikesi kohti, kus pank pole, automaati pole ja kaardiga maksta ei saa. Ega peale posti jäägi muid võimalusi. Valik – pank või post – tegelikult puudub. Kojukandetasude ühtaoline kehtestamine maal teenustest kaugemal ja suuremates keskustes elavatele pensionäridele ei oleks kindlasti võrdne kohtlemine.

Töösuhted hakkavad looma

Alustan kaalukaimast, töölepingu seaduse eelnõust – puudutab ju tööõiguse otseselt kolme neljandikku elanikkonnast, kaudselt teisigi. Töösuhete korraldus on meil ajast ja arust ning (vabriku)vilest vileni tööpäev ammu möödanik või siis marginaalne nähtus. Tööd tehakse praegusajal otse must-tuhandel viisil. Ja kogu see vormiküllus tuleb kuidagi ühe mütsi alla – seaduse raamidesse – suruda.

Küllap on nii mõnelgi veel meeles kevadine pahameeletorm, kui sotsiaalministeeriumi tootes kava avalikkuse ette jõudis. Too toores tükk on nüüdseks kahelt poolt – tööandjate ja ametiühingute poolt – üpriski söödavaks küpsatud. Sotsiaalkomisjon jäi sellega laias laastus rahule, mõnda järeleaitamist vajab see ometi. Mõõdunud nädal oligi Riigikogus eelnõu esimene lugemine. Et tegemist ei ole mitte üksnes kaaluka, vaid ka mahuka seaduseelnõuga, mis talugeja jaoks kipub kohati liiga keeruliseks kätte, tahaksin põgusalt osutada mõnele seigale.

Hea meel on sellest, et tõusmas on töötuskindlustuse hüvitiste määrad: 50 protsendilt töötaks jäänud senisest keskmisest töötasust 70 protsendile esimese saja päeva kestel ning 40 protsendilt 50-le sealte edasi. See lisab inimesele kindlustunnet töö otsimise ajaks. Valuraha suurendamine oli sotsiaaldemokraatiide kindel nõue.

Oluliselt laieneb ka kindlustusega hõlmavate ring. Kaitstud saavad nüüd ka need töötajad, kes ametist lahkuvad poolte kokkuleppele või omal soovil. Paha-tihti on see ju töötaja jaoks sunnitud käik, tugevama õiguse maksmapanek. Ka siis, kui inimene tunneb, et ei suuda enam vanal töökohal jätkata, vajab ta uue otsimise ajal leivarahta.

Töövõtjat kui töösuhete nõrgemat poolt peaksid paremini kaitsema mitmed muudatused tähtajalise töölepingu sõlmimisel ja lõpetamisel. On ju tähtajaline leping pigem erand kui reegel ja sellest johtuvalt peab tööandja põhjendama tööajutist iseloomu. Mõistagi on konkreetne tärmin õigustatud, kui inimene palgatakse hooajatoodeks, kas või maasikaid korjama, ja lapsehooldus- või õpiphukusel viibivat töötajat asendamata. Seevastu ei muuda tähtajaline tegevusluba veel töö iseloomu tähtajaliseks: see on ju tööandja kohus kindlustada uus tegevusluba või ka oma ettevõtte käigushoidmiseks vajalikud hanke- ja tarnelepingud.

Kui aga töö ajutine iseloom on arukalt läbi kaalutud ja mõlemale poolele teada, millal konkreetne töö otsa saab, ning tähtajaline töölepingki sõlmitud – maksimaalselt viieks aastaks –, on see siduv nii ühele kui teisele. Ehk teisisõnu: töölepingu enneaegsel ülesütlemisel peab tööandja maksma oma töötajale hüvitist, mis vastab tähtaja saa-

bumiseni saada olevale töötasule. Seesugune kohustus vähendab ettevõtja kiusatust hoida kokku töötaja arvelt. Kuritarvitusi ennetama on mõeldud ka seadusesäte, mille järgi üle kahe korra sõlmitud või pikendatud tähtajaline leping muutub tähtajatuks.

Kevadel, veel enne töösuhete seadust, muutis aga Riigikogu koolijuhli töölepingu tähtajatuks. Ei põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse direktori ega ka lasteaiajuhtaja pea enam iga viie aasta tagant läbima töökonkursi. Sellega kaob ehk sundparteistamine, sest konkurss kipub siin-seal vägisi farsiks kätte, kus tõestada tuli vaid lojaalsust oma „heasoovijatele“. Ja muidugi an-nab see koolijuhile aega atra seada, kavandamaks pikemalt oma tööd ette ehk siis stabiilsust haridusasutusele, millest omakorda sõltub ju terve kooli õhustik.

Küll aga jääb tähtajaliseks mõne tippjuhi, näiteks kõrgekooli rektori koht – kui töölepingu seaduse juurde tagasi tulla. Konkurss võimalikult pädeva juhi leidmiseks on siin õigustatud, sest maksma pääseb akadeemilise pere enese sõna.

Mõnda veel. Uus seadus kaotab vana, veel ENSV ajast jõus oleva töötajate kollektiivse varalise vastutuse. Suurkaup-luse kassaneiu palgast näiteks ei peeta enam kinni osa selle kauba maksumusest, mis müügisaalist pihta pannakse sel ajal, kui tema palehigis ostjaid teenindab.

Tõusma hakkab lapsepuh-

muutmise kohta mainiti 5%-list tasu, mis keskmise pensioni juures tähendaks umbes 200-kroonist lisakulu. Läbirääkimiste käigus see summa ilmselt langeks. Usun aga, et ka näiteks 70-kroonine makse oleks meie eakatele äärmiselt ebaseadlik üllatus.

Maapiirkondades kojukanne tasuta

Mul on hea meel, et Riigikogu sotsiaalkomisjon toetas minu mõtteviisi ja otsustas kirjutada eelnõusse sisse sätte, et hajaasustusega piirkondades ning asulates, kus pangateenused pole kättesaadavad, jääb pensionite ning hüvitiste kojukanne edaspidi tasuta. Ma arvan, et see on kindlasti õiglane nende inimeste suhtes, kes muidu oleksid sattunud selgelt ebavõrdsesse olukorda. See muudatus ei puudutagi protsentuaalselt väga suurt hulka inimesi, sest rõhuv enamik pensionäridest elab Tallinnas või Harjumaal. See ei ole aga oluline. Oluline on, et vaatame riigis otsuseid langetades pealinnast kaugemale ja näeme ka inimest, mitte ainult statistikat

HELJO PIKHOF
sotsiaaldemokraat,

Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimees